

Begrotingswijziging Provinciale Staten

Behandeling bij berap 2026

Programma: Diverse
Onderwerp : I 7 Noodzakelijke voorstellen
Taakomschrijving: Diverse
Categorie ZBB: Diverse

Toelichting:

In de Kadernota 2027 is ook het overzicht van noodzakelijke voorstellen berap 2026 opgenomen om zo een integrale afweging te kunnen maken over alle voorstellen. Hieronder zijn deze berap voorstellen nader toegelicht.

Programma 2 Infrastructuur

Voorbereiding aanbesteding treinconcessie 2035-2050

In 2035 loopt de huidige treinconcessie af. Bij de start van de treinconcessie moeten alle treinen worden vervangen. Dit heeft te maken met de transitie naar zero-emissie en de leeftijd van het materieel. De markt heeft aangegeven ongeveer 7 jaar nodig te hebben voor de productie van het materieel en de toetsing voor het toelaten daarvan op het Nederlandse spoor. Gezien deze voorbereidingstijd moet tijdig begonnen worden met het proces van aanbesteding (opstellen van de benodigde stukken, marktconsultatie etc.) inclusief het eisenpakket voor het nieuwe materieel. Daarnaast dienen de nodige onderzoeken uitgevoerd te worden in verband met de overgang van de oude concessiehouder naar een nieuwe concessiehouder. Voor het uitvoeren van deze onderzoeken en externe begeleiding bij het proces van de aanbesteding van de nieuwe treinconcessie zijn extra middelen nodig. Voorstel: Incidenteel: € 535.000,- voor de periode 2026 t/m 2030.

Wetgeving met invloed op beheer en onderhoud

Als provincie moeten we voldoen aan meerdere nieuwe en aangescherpte wettelijke verplichtingen vanuit Europese en nationale regelgeving. Het gaat om:

- fysieke beveiliging van vitale infrastructuur (NIS2 – It Swettehûs),
- implementatie van de Machineverordening (EU 2023/1230),
- verduurzaming van provinciale huurwoningen (energielabel D per 2029) en
- actualisatie van dieptemetingen van provinciale meren.

Het betreft geen nieuw beleid, maar uitvoering van rechtstreeks geldende regelgeving en wettelijke verantwoordelijkheden van de provincie als eigenaar, beheerder en verhuurder. De financiële consequenties zijn niet volledig voorzien in de huidige meerjarenbegroting.

Dit voorstel betreft zowel incidentele als structurele kosten waaronder afschrijvingslasten van de investeringen.

Voorstel: Incidenteel: € 125.000,- voor de periode 2026-2027 en een investeringskrediet van € 1.275.000,- voor de jaren 2027-2028. Structureel € 170.000,- in 2027 oplopend naar € 250.900,- vanaf 2035.

Programma 3 Natuur en Landbouw

Tekort Nota Weidevogels 2021-2030

Uit de Tussenevaluatie in 2025 van de Nota Weidevogels (2021-2030), blijkt dat de benodigde maatregelen (nog) niet zijn uitgevoerd als gevolg van een tekort aan budget. Op dit moment is het doel van 10.000 broedparen grutto nog niet gehaald, wel lijkt de achteruitgang voorzichtig te zijn gestopt. De Europese Commissie is nu een inbreukprocedure over de Vogelrichtlijn gestart. Het aantal broedparen grutto's in Nederland moet groeien van circa 35.000 broedparen nu naar 50.000 broedparen in 2050, waarvan circa 1/3 in Fryslân broedt.

Daarnaast hebben Provinciale Staten bij de behandeling van de Tussenevaluatie 6 moties aangenomen die jaarlijks € 250.000,- kosten en 1 fte voor de uitvoering hiervan. Het gaat dan om een pilot bemesting en beweiding, controles in natuurgebieden, bescherming en monitoring van de wulp, weidevogeleducatie en opleidingen en uitvoering van het Actieplan Weidevogels.

Voorstel: Incidenteel: € 6.727.000,- voor de periode 2026 t/m 2030.

Friese Aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel

In 2026 wordt de Friese Aanpak Stikstof en Natuurherstel ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. De uitvoering van het programma vraagt in deze fase van uitvoering formatie en inzet van externe deskundigheid om het plan verder vorm te geven en de participatie met de gebieden op te starten. Deze extra formatie en inhuur van deskundigheid is nu niet gedekt.

Daarnaast zijn naar verwachting in de nabije toekomst extra middelen voor de uitvoering nodig waarvan de omvang nu nog niet bekend is.

Voorstel: 2026 € 1.250.000,- en 2027 € 2.130.000,-.

Programma 4 Ruimte en Klimaat

Verhoging bijdrage Gemeenschappelijke Regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is de omgevingsdienst van Fryslân. De provincie is deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling FUMO.

De FUMO voert voor de provincie Fryslân een wettelijke taak uit. Deze taak is sterk in ontwikkeling als gevolg van de uitwerking van de Omgevingswet en de kwaliteitseisen die aan omgevingsdiensten zoals de FUMO worden gesteld. Dit betekent dat de bijdrage van provincie aan de GR FUMO per 2026 verhoogd wordt met € 900.000,- per jaar. De verhoging wordt veroorzaakt door:

- Extra taakinbreng als gevolg van met name ontgroningen €400.000,-

Als gevolg van de invoering van de Omgevingswet blijkt dat met name de vergunningverlening voor ontgroningen veel aandacht vraagt van de FUMO. De beschikbare uren waren niet toereikend. In de begroting 2026 van de provincie was hier geen rekening mee gehouden.

- Herverdeeeffect € 200.000,-

Gemeenten nemen aanmerkelijk minder diensten af bij de FUMO. Hierdoor wordt de provincie aangeslagen voor een groter deel van de overheadkosten als gevolg van de huidige financieringssystematiek (de overhead wordt verdeeld over het aantal uren dat op begrotingsbasis wordt afgenomen).

- Nieuw beleid € 300.000,-

Het algemeen bestuur van de FUMO heeft een aantal nieuwe uitgaven bij de FUMO goedgekeurd die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van de FUMO. Dit behelst onder andere de uitwerking van de I-visie en een aantal wettelijk verplichte extra kosten.

Voorstel: Structureel: € 900.000,- per jaar met ingang van 2026.

Leningsfaciliteit voor klein maatschappelijk vastgoed

Er is een duidelijke en groeiende behoefte aan laagdrempelige financiering voor verduurzaming van klein maatschappelijk vastgoed. Veel maatschappelijke organisaties beschikken over beperkt investeringsvermogen en kunnen moeilijk terecht bij reguliere financiers.

Het Rijk heeft hiervoor eind 2025 een landelijke regeling ingericht, die wordt uitgevoerd door de provincie. Voor Fryslân is de Rijksbijdrage € 1,1 mln., onder de voorwaarde dat de provincie cofinanciert volgens een multiplier van 1:3 (€ 1,- Rijk + €3,- provincie). Dit betekent dat Fryslân € 3,3 mln. dient bij te dragen, waarmee een totaal leeninstrument van € 4,4 mln. ontstaat.

De risicoafdekking voor de provinciale cofinanciering vindt binnen de reguliere begroting plaats. We willen de regeling laten uitvoeren door SVn. Dit brengt beheerkosten met zich mee, waarvoor in de regulier begroting geen budget is. De jaarlijkse beheervergoeding voor SVn is maximaal €40.000,-

Voorstel: Incidenteel: € 400.000,- voor de periode 2026 t/m 2035.

Programma 5 Economie en Mienskip

Foarstellen op it mêd fan Taalbelied

Aan de provincie is een bijdrage gevraagd voor:

Herdenking van 75 jaar Kneppelfreed in november 2026: een inhoudelijk en publieksprogramma, mogelijk in aanwezigheid van de Koning.

Het 100-jarig bestaan van de Afûk in 2028. Het plan is om daar een groot evenement van te maken. De provincie is gevraagd om dit financieel te steunen, in 2027 en 2028 zullen er voorbereidingskosten voor worden gemaakt.

Voorstel: Incidenteel: € 175.000 voor de periode 2026 t/m 2028.

Prizebelied

Eind 2025 hebben GS het provinciale prijzenbeleid herzien. Er is gekozen voor een bundeling van de literaire prijzen, 3 kunst/ cultuurprijzen en een sportprijs. Een keer per 2 jaar vindt een uitreiking plaats. In de tweede helft van 2026 worden een aangepaste verordening Provinsjale prijzen en een reglement aan PS voorgelegd.

Er is nu geen budget om het prijzenbeleid uit te voeren. Voorgesteld wordt om voor de periode 2026-2031 jaarlijks € 80.000,- beschikbaar te stellen en om in 2030 een evaluatie uit te voeren, op basis waarvan een besluit kan worden genomen over het vervolg.

Voorstel: € 480.000,- voor de periode 2026 t/m 2031.

Ophoging subsidieplafond regeling Musea 2026-2028

In juli 2025 is de verdeling van subsidies op grond van de regelingen Musea 2026–2028 en Kunstinstellingen 2026–2028 vastgesteld. Naar aanleiding van diverse afwijzende besluiten hebben verschillende aanvragers bezwaar ingediend. De provinciale bezwarencommissie heeft advies uitgebracht over deze bezwaren, voor zover deze niet tussentijds zijn ingetrokken. Het bezwaar van het Nationaal Vlechtmuseum is gegrond verklaard. De deskundigencommissie die de aanvragen heeft beoordeeld, had het museum een onvoldoende toegekend voor het criterium 'bedrijfsmatige gezondheid'. De bezwarencommissie is van oordeel dat een belangrijk argument dat aan deze beoordeling ten grondslag ligt, niet is gebaseerd op controleerbare gegevens en derhalve niet houdbaar is. Zij concludeert dat de score op dit criterium ten minste een 6 zou moeten zijn.

Met deze hogere score komt het Vlechtmuseum voor subsidie in aanmerking. Wij hebben besloten om het advies van de bezwarencommissie over te nemen. Het budget onder de regeling is echter al volledig verleend. Daarom dient het subsidieplafond van de regeling verhoogd te worden met de gevraagde € 235.500,-. Met het verhogen van het subsidieplafond kan de gevraagde bijdrage verstrekt worden aan het Nationaal Vlechtmuseum.

Voorstel: Incidenteel in 2026, 2027 en 2028 € 78.500,-.

Friese Aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel

In 2026 wordt de Friese Aanpak Stikstof en Natuurherstel ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. De uitvoering van het programma vraagt in deze fase van uitvoering formatie en inzet van externe deskundigheid om het plan verder vorm te geven en de participatie met de gebieden op te starten. Deze extra formatie en inhuur van deskundigheid is nu niet gedekt.

Daarnaast zijn naar verwachting in de nabije toekomst extra middelen voor de uitvoering nodig waarvan de omvang nu nog niet bekend is.

Voorstel: 2026 € 1.250.000,- en 2027 € 2.130.000,-.

Programma 6 Bedrijfsvoering

Professioneel beheer deelnemingen en verbonden partijen

De provincie Fryslân kent een groot aantal deelnemingen en verbonden partijen. Daarbij is er ook sprake van complexe deelnemingen, de zogeheten “categorie 2 deelnemingen” zoals Fryslân Hurde Wyn, Thialf en Vitens. De vraagstukken t.a.v. risico's, ambities en governance, die hierbij spelen zijn van een dermate complexiteit en omvang, dat ze uitstijgen boven beschikbare expertise en benodigde tijdsbesteding die kan en mag worden verwacht bij een overheidsparticipatie in een deelneming. Overall kan worden gesteld dat er hierdoor sprake is van een kwetsbare en risicovolle situatie.

We constateren dat professionele ondersteuning op deelnemingen noodzakelijk en urgent is. Daarom stellen wij voor om in 2026 de organisatie van kennis en expertise rond een aantal complexe deelnemingen te bundelen en te centraliseren. Hiertoe winnen wij extern advies in, om te komen tot specifieke maatregelen en het herijken van onze interne werkwijze aangaande het de processen rond samenwerkrelaties en deelnemingen. Het herijken van de nota “Grip op samenwerkrelaties” is onderdeel van de opdracht. Voorgesteld wordt om de gevraagde middelen voor de periode 2026-2031 beschikbaar te stellen en om in 2027 op basis van het onderzoek te komen met een permanente oplossing, op basis waarvan een besluit kan worden genomen over het vervolg.

Voorstel: Incidenteel: € 1.882.000,- voor de periode 2026 t/m 2031.

Versterken Publike Saken foar Fryslân

In het bestuursakkoord ‘Oparbeidzje foar Fryslân’ en nader uitgewerkt in Notitie Publike Saken foar Fryslân van 2025 is uitgesproken dat we onze Public Affairs willen professionaliseren en de bestaande samenwerking in Noordelijk verband anders willen organiseren.

Zoals vastgelegd in de notitie willen we vanaf 2026 structureel de Friese belangenbehartiging in Den Haag en Brussel verder versterken. Dit doen we door zowel in te zetten op de coördinatie, de ondersteuning als op zichtbaarheid in Den Haag met “een m/v voor Fryslân” ter plaatse. We werken daarbij samen in drie lagen: interprovinciaal, noordelijk en provinciaal met onze Friese mede-overheden.

In juli 2025 is met PS afgesproken de voorstellen omtrent het verbeteren van Public Affairs voor Fryslân via de reguliere P&C cyclus te laten verlopen. Het voorliggende voorstel regelt middelen voor versterking van de Public Affairs voor Fryslân en de samenwerking met de F4-gemeenten in de lobby, conform de Notitie Publike Saken foar Fryslân. Met het anders organiseren van de noordelijke PA-samenwerking vallen in de toekomst middelen vrij.

Voorgesteld wordt om de gevraagde middelen voor de periode 2026-2031 beschikbaar te stellen en om in 2030 een evaluatie uit te voeren, op basis waarvan een besluit kan worden genomen over het vervolg.

Voorstel: Incidenteel: € 4.169.400,- voor de periode 2026 t/m 2031.

Voorstel:

De begroting aanpassen volgens onderstaande tabel.

Exploitatie

Progr.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten						
1	Team public affairs	50.000	100.000	100.000	100.000	100.000
2	Voorbereiding aanbesteding treinconcessie 2023-2050	60.000	175.000	150.000	100.000	50.000
2	Wetgeving met invloed op beheer en onderhoud	50.000	245.000	218.800	250.900	250.900
3	Nota Weidevogels 2021-2030	220.000	1.220.000	1.570.000	1.570.000	1.570.000
3	Friese Aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel	200.000	200.000	0	0	0
4	Fumo 2026	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000
4	Leningsfaciliteit voor klein maatschappelijk vastgoed	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
4	Professioneel beheer deelnemingen en verbonden partijen	115.000	115.000	75.000	75.000	75.000
5	Foarstellen op it mêd fan Taalbelied	75.000	75.000	25.000	0	0
5	Prizebelied	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
5	Ophoging subsidieplafond regeling Musea 2026-2028	78.500	78.500	78.500	0	0
6	Nota weidevogels 2021-2030	115.400	116.600	117.800	119.000	120.200
6	Prizebelied	30.000	30.300	30.600	30.900	31.200
6	Professioneel beheer deelnemingen en verbonden partijen	182.000	236.400	239.000	241.200	243.700
6	Team public affairs	311.400	668.400	675.400	682.100	689.100
6	Friese Aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel	1.046.400	1.875.500	0	0	0
	Begrotingssaldo	-3.523.700	-6.125.700	-4.270.100	-4.159.100	-4.120.100
	Totaal lasten	0	0	0	0	0

Investeringsen

Progr.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten						
2	Wetgeving met invloed op beheer en onderhoud	0	575.000	700.000	0	0
	Totaal lasten	0	575.000	700.000	0	0